

02.11.2017.

LVMI "Silava"

Sugas aizsardzības plāna atjaunošana brūnajam lācim Latvijā – trešā apspriede

Brūnā lāča SAP atjaunošanas trešā apspriede notiks 2017. gada 15. novembrī laikā no plkst. 10:00 līdz 13:00 LVMI "Silava", Rīgas ielā 111, Salaspilī.

Darba kārtībā – SAP plānoto rīcību un pasākumu pārskats, SAP iesūtīto priekšlikumu izvērtējums.

Brūnā lāča SAP sagatavotais darba variants pieejams pēc pieprasījuma, rakstot uz epastu guna.bagrade@silava.lv.

Interesentiem pieteikumus par dalību apspriedē, kā arī komentārus par SAP darba variantu iesūtīt lūdzam līdz 2017. gada 10. novembrim, rakstot uz e-pastu guna.bagrade@silava.lv.

Guna Bagrade
LVMI "Silava" vadošā pētniece, apspriedes koordinatore

21.11.2017.

Sanāksmes dokumenti (pievienoti relīzes pielikumā):

- Ieteikumi, komentāri, jautājumi par brūnā lāča SAP darba variantu
- Saņemtie priekšlikumi brūnā lāča sugas aizsardzības plāna (SAP) pasākumiem un aktivitātēm

Guna Bagrade
LVMI "Silava" vadošā pētniece, apspriedes koordinatore

Ieteikumi, komentāri, jautājumi par brūnā lāča SAP darba variantu

1. komentārs: Definīcijas lietojums (kā tas saskan ar 6. attēlu un 1. tabulu)

Brūnā lāča Baltijas populācija – Latvijas, Igaunijas, Baltkrievijas, un Baltijas valstīm piegulošo Krievijas apgabalu teritorijās dzīvojošo lāču populācija.

Atbilde: Definīcijā tiek sniegta Baltijas lāču populācijas informācija, ņemot vērā lāču izplatības, kā arī sociālos, ekoloģiskos un valstu politiskos apstākļus Eiropā. Pie katra attēla/tabulas ir atsauce uz literatūras avotiem, kuros, savukārt ir dota informācija par ģeogrāfisko teritoriju attiecīgajā laika periodā. Papildus skaidrojumi pie attēliem netiks sniegti, jo dažādos literatūras avotos, kā arī laika periodos ir/nav pieejami dati par kādu ģeogrāfisko teritoriju, līdz ar to teritorija ir/nav iekļauta attiecīgajā pārskata perioda publikācijā. Tāpēc aiz katra attēla/tabulas ir informācijas avots, kurā var iepazīties/pārbaudīt informāciju.

2. komentārs: 6. lpp, Brūnais lācis (turpmāk tekstā - lācis)

Atbilde: Ņemts vērā.

3. komentārs: 6 lpp. 1) Ievads, pirmā atkāpe – “... Latvijā izzudušajiem tinjiem...” - lieka atsauce; vai ir kādi dati par vairojošās populācijas pastāvēšanu Latvijas teritorijā patreizējā klimatiskajā laikmetā?

Atbilde: Tinis pieminēts ne tik daudz saistībā ar Latvijas teritoriju un sugu izzušanu, bet kā viena no lielo plēsēju sugām, kurai ir specifiskāka loma biocenozē nekā lācim. Lai nerastos turpmāki pārpratumi, šis salīdzinājums tiks dzēsts.

2) “Lāču ekoloģiskā niša nav tik unikāla un daļēji pārsedzas ar citām Latvijā daudzskaitlīgākām sugām, kā āpši, meža caunas vai meža cūkas”. Vai tas vēl ir aktuāli?

Atbilde: Meža cūku skaits prognozējams nepastāvīgs, bet kā salīdzinājums ekoloģiskajām nišām joprojām aktuāls. Nomainīts “daudzskaitlīgākām” ar “izplatītākām”.

4. komentārs: 6 lpp, “Aktivitāšu lielākajai daļai izpilde turpinājās līdz 2008. gadam; 2009. gadā tika veikta plāna pirmā atjaunošana, bet 2017. gadā tas vēlreiz aktualizēts”. Papildināt ar informāciju – “vienlaicīgi ar vilku un lūšu SAP, vadoties pēc līdzīgiem, uz lielajiem plēsējiem attiecināmiem populāciju apsaimniekošanas principiem”. Prasās šāda vai līdzīga atsauce uz vilka un lūša SAP, jo plānotās aktivitātes ļoti līdzīgas.

Atbilde: Lai arī visas trīs lielo plēsēju sugas ir aizsargājamas, tomēr sugu apsaimniekošanas stratēģija ir atšķirīga. Lūša un vilka SAP ir minēts (piemērs no lūša SAP): “No Latvijā izstrādātajiem sugu aizsardzības plāniem lūšu aizsardzības un apsaimniekošanas plāns pēc nepieciešamo pasākumu satura un ieviešanas gaitas cieši saistīts ar pelēkā vilka *Canis lupus* aizsardzības un apsaimniekošanas plānu. Citu sugu un dzīvotņu aizsardzības plānos Latvijā lūšu aizsardzības un populācijas apsaimniekošanas pasākumi nav ietverti.”.

5. komentārs: 7. lpp polārlācim un 11. lpp. Grizli lacim – pievienot latīniskos nosaukumus.

Atbilde: Ņemts vērā

6. komentārs: 7. lpp, “*Saskaņā ar jebkuru no šiem dalījumiem Latvijā un tās kaimiņvalstīs sastopama brūnā lāča nominālforma – Eirāzijas brūnais lācis *Ursus arctos arctos*.*” Papildināt informāciju ar “Tā kā tā ir vienīgā Latvijā un visā Eiropā sastopamā lāču suga, SAP tekstā šīs sugas apzīmēšanai galvenokārt tiek lietots termins “lācis” “.

Atbilde: Tā kā Ievadā ir papildinājums, ka turpmāk tekstā tiks lietots “lācis”, uzskatām, ka 7. lpp tas nav vairs jāmin. Savukārt minētajā teikumā jā saglabā trinārais nosaukums, jo šajā kontekstā tas attiecināts uz pasugu.

7. komentārs: 11. lpp, “Eirāzijā brūnie lāči ar to medībām nesaistītās situācijās cilvēkiem nav bīstami”; Krievijas mediji zino ko citu: <http://www.ntv.ru/video/257800/>

Atbilde: Teksts mainīts: “Eiropā brūnie lāči ar sevis aizstāvēšanu nesaistītās situācijās neuzbrūk, jo cilvēkus uztver kā potenciālu apdraudējumu, no kā jāizvairās”.

8. komentārs: 15. lpp, "Laiku pa laikam Latvijā ienākošos lāčus rajonā, kur satiekas Latvijas, Igaunijas un Krievijas robežas, brīvvalsts laikā ātri nošāva. Šī iemesla dēļ **toreizējais Meža departaments apzināti noklusējis meža sardzei zināmos lāču parādīšanās gadījumus (Lange 1970), un** pirmskara Latvijas oficiālajā meža dzīvnieku uzskaitē lāči netiek minēti (Kalniņš 1943)." **Jautājums:** vai tas ir droši zināms kā vienīgais un īstenais iemesls? Citātā ietverts pārmetums valsts pārvaldes institūcijai malumedību atbalstīšanā, tādēļ, ja šo citādu atstāj esošajā redakcija, pierādījumiem jābūt fundamentāliem. Ja tādu pierādījumu nav (atsauce šai gadījumā nav pierādījums), ierosinu svītrot izcelto teksta daļu.

Atbilde: Teksts papildināts, lai nerastos šāds pārpratums: “Laiku pa laikam Latvijā ienākošos lāčus rajonā, kur satiekas Latvijas, Igaunijas un Krievijas robežas, brīvvalsts laikā ātri nošāva, jo toreizējais parlaments atbalstīja lielo plēsēju iznīcināšanu. Šī iemesla dēļ Meža departaments apzināti noklusējis meža sardzei zināmos lāču parādīšanās gadījumus, riskējot, ka par tiem neviens neuzzinās, ja vien lāči neuzbruks mājlopiem ganībās (Lange 1970), un pirmskara Latvijas oficiālajā meža dzīvnieku uzskaitē lāči netiek minēti (Kalniņš 1943).”

9. komentārs: 17. lpp, “Jāpiebilst, ka astoņdesmito gadu otrajā pusē Igaunijā vairākus gadus no vietas arī nometēja ap 60 lāču”. Kas notiek šodien ar lāču medīšanu?

Atbilde: par Igaunijas situāciju ir sniegta informācija 1. tabulā 18. lpp. Mūsdienās Igaunijā lāčus medī saskaņā ar Biotopu direktīvas 16.pantā paredzēto atrunu kārtību.

10. komentārs: 17. lpp, “Atzīts, ka lāču stāvokli Igaunijā ietekmē situācija Krievijā, kur dzīvo lielākā daļa Baltijas brūno lāču populācijas (Männil and Kont 2012).” Vai visā Krievijā?

Atbilde: Teksts precizēts: “...ietekmē situācija 5 tuvākajos Krievijas Federācijas administratīvajos apgabalos.”

11. komentārs: 17. lpp, pēdējā atkāpe, izņemot pēdējo teikumu, vairāk iederās 1.5. nodaļā. Rindkopas pēdējo teikumu prasās likt kā nodaļas pēdējo teikumu, tomēr prasās pamatojums cipariem, kas doti 1.tab. Varbūt pieaudzis tikai novērojumu skaits (vienu un to pašu lāci piefiksē biežāk) nekā pašu lāču skaits?

Atbilde: Teksts tiks pārstrukturēts atbilstoši ieteikumam. Pēdējā teikumā tiks iekļauta atsauce uz Lāču monitoringa atskaiti. Atskaite par monitoringa rezultātiem tiks sagatavota (izpildes termiņš 15.12.2017).

12. komentārs: 18. lpp, “Iespējams, tas noticis tādēļ, ka pēc nepārbaudāmas informācijas (P. Blūzma, pers. ziņoj.) viens lācis, kurš pirms tam klejojis plašā teritorijā uz dienvidiem no Daugavas, 20. gadsimta beigās nomedīts Lietuvā ne pārāk tālu no Latvijas robežas.”. Vai novēro retāk, tāpēc ka viens nomedīts?

Atbilde: Teksts tiks precizēts: ” ...Daugavas kreisā krasta teritorijā samazinājies novērojumu skaits gar Lietuvas robežu.”

13. komentārs: 18. lpp, 1. tabula - varētu iekļaut vēl vienu rindu - lāču skaits uz teritorijas vienību.

Atbilde: Savstarpēji saistītus lielumus vienā tabulā ietvert no redakcionāla viedokļa nav ieteicams. Turklāt populācijas blīvums nevienā no valstīm nav vienmērīgs.

14. komentārs: 21. lpp, “Joprojām nav zināms, vai lāču izplatīšanās rietumu virzienā saistīta ar skaita (blīvuma) palielināšanos mūsu valsts iekšienē, vai arī centrālajā un rietumdaļā novērotie lāči ir ieklejojotāji no kaimiņu valstīm, kas pirms tam šķērsojuši Latvijas austrumdaļu”. Kas par to liecina- 7.-10.attēlu salīdzinājums?

Atbilde: Teksts tiks precizēts: “izplatīšanās rietumu virzienā...”, aizstājot ar “ lāču novērojumi valsts centrālajā un rietumdaļā saistīti ar skaita (blīvuma) palielināšanos mūsu valsts iekšienē, vai arī šie lāči ir ieklejojotāji...”.

15. komentārs: 21. lpp, “Jaunajā Latvijas Sarkanajā grāmatā (Andrušaitis 2000)....” – ‘Jaunajā’ aizvietot ar ‘Nākamajā’

Atbilde: Ņemts vērā

16. komentārs: 21. lpp, Grūti saprast teikuma būtību

Atbilde: Teksts tiks precizēts, svītrot mulsinošo teikuma daļu: “...lācis iekļauts 3. kategorijā ~~atbilstoši agrākai Pasaules Dabas aizsardzības savienībā (IUCN) izstrādātai sistēmai~~ ar tādu pat apdraudētības formulējumu, kā agrākajā 2. kategorijā”.

17. komentārs: 21. lpp, precizēt par ‘Baltijas reģionu’

Atbilde: Teikums tiks dzēsts.

18. komentārs: 22. lpp, “Pozitīvas izmaiņas varētu sekmēt fakts, ka Igaunijā periodā no 2012. līdz 2021. gadam plānots saglabāt brūno lāču populāciju 600 indivīdu un 60 ik gadus vairojošos mātīšu apmērā, kā arī veicināt populācijas izplatīšanos dienvidu virzienā (Männil and Kont 2012).”. Vai sagaidāms Igaunijas ‘populācijas’ pieaugums? “un” aizvietot ar “tai skaitā” vai “papildus”.

Atbilde: Teksts tiks precizēts, ‘un’ aizstāt ar “tajā skaitā”.

Jā, sagaidāms populācijas blīvuma pieaugums gar Latvijas robežu, jo šajā teritorijā neizsniedz medību atļaujas.

19. komentārs: 22 lpp, 1.5. nodaļas pirmās atkāpes pēdējais teikums jāskaidro jaunā atkāpē, jo šis teikums nesniedz atbildi uz iepriekšējā teikuma `jautājumu`, aiz kura prasās vēl kāds paskaidrojošs teikums par to, ka ir bijuši daudz projekti, bet līdzšinējā izpēte vēl nav devusi atbildi; Precizēt informāciju par aptaujas dalībniekiem

Atbilde: Ieteikums par atkāpi tiks ņemts vērā. Par aptauju – “iedzīvotāju aptauju” nomainīts ar “VMD darbinieku aptauju”.

20. komentārs: 25. lpp, "Lai precīzāk novērtētu medību ietekmi uz lāču populāciju Latvijā un Baltijas reģionā kopumā, trūkst regulāras informācijas par medību slodzi – cik mednieku un cik dienu gadā veltī medībām ar dzinējiem kopumā, kuru laikā iespējama lāču traucēšana." **Nav saprotams**, kāpēc tiek īpaši akcentēta tieši medību ietekme, ja traucējumu vienlaikus rada arī citas cilvēku aktivitātes (piemēram, meža apsaimniekošana, ceļu būve, militāristu mācības, makšķerēšana, slēpošana, utt.). Arī zemu lidojošs helikopters ir traucējums. Latvijā autotransportam var izrādīties daudz lielāka (pat letāla) ietekme uz lāčiem nekā medībām. Citādi tā jociņi sanāk – citos pētījumos Silavas cilvēki bez loģiska iemesla medības par varu mēģina ietilpināt vienā groziņā ar "citām izklaidēm", bet SAP ietvaros medības tiek akcentētas īpaši. Tas pats arī par 6.1.apakšpunktu!

Atbilde: Medības un mežu apsaimniekošana ir vienīgie precīzi vēsturiski dokumentētie lāču izmiršanas iemesli Latvijā. Mūsdienās tie abi ir sabiedrībā “sensitīvi” jautājumi, bet mežsaimniecību mūsdienu zināšanas par lāčiem ir reabilitējušas, kamēr medību ietekme saistībā ar traucējumu ziemošanas periodā nav apstrīdama.

21. komentārs: 26. lpp, “...lāču nelielais skaits un to piederība visdrīzāk tikai vienam dzimumam ir...”, par šo iepriekš SAP nekas nav minēts.

Atbilde: Informācijai pievienota atsauce - (monitoringa dati).

22. komentārs: 26. lpp, “Zinot, ka mūsu valsts teritorija būtībā ir gandrīz 7000 lielās Baltijas lāču populācijas (Linnell et al. 2008) perifērija” – šī informācija `neiet kopā` ar 6.att. un 1.tab.

Atbilde: Tabulā ir informācija tikai par Pleskavas apgabalu, bet Linnell et al. 2008 min 5 Krievijas apgabalus, kas pieskaitāmi Baltijas populācijai.

23. komentārs: 26. lpp, “Tā kā tūrisma nākotne Latvijā drīzāk tiek saistīta ar vides izglītību un mazskartās dabas iepazīšanu, tad to plānojot visdrīzāk tiks sākotnēji paredzēts nepieļaut dzīvotņu degradēšanu vai sadrumstalošanu.” Kas to nepieļaus?

Atbilde: Diskusijā jānoskaidro, vai tiek apšaubīts pieņēmums pēc būtības, vai zināms, ka pastāv problēma ar plānotāju “kapacitāti”.

24. komentārs: 26. lpp, “Lāčiem īpaši būtiski ir atbilstoši sakārtot pārtikas atkritumu glabāšanu un regulāru savākšanu.” Vai tā ir LV problēma?

Atbilde: Teksts tiks precizēts – “pārtikas atkritumus” nomainīts ar “antropogēnas izcelsmes barības visplašākajā nozīmē”

25. komentārs: 26. lpp, “Daudz būtiskāks nākotnē varētu būt fona traucējums, ko iedzīvotāji rada, ievācot dabas veltes mežos un purvos.”. Vai ir sagaidāms, ka pieaugs?

Atbilde: Teikums papildināts ar “..., pateicoties arvien uzlabotajam meža ceļu tīklam.”

26. komentārs: 26. lpp, “Atšķirībā no citu lielo plēsēju medībām, lāču medības ir selektīvas, tādēļ atstāj ietekmi uz populācijas demogrāfisko struktūru.” Vai tas ir aktuāli LV?

Atbilde: Jā, jo medības notiek Igaunijā, saudzējot lāču mātītes ar lācēniem, kas nodrošina tālāku izplatīšanos uz Latviju.

27. komentārs: 26. lpp, “Latvijā jārēķinās ar to, ka iedzīvotāji bez speciāla sagatavošanas nebūs gatavi pieņemt strauju lāču populācijas pieaugumu, un”. Vai tas tiešām draud?

Atbilde: Atjaunojoties jebkura populācija tās saudzēšanas fāzē sākotnēji aug ļoti lēnu, bet tad seko straujš pieaugums (bebru, staltbriežu, lūšu piemēri). Igaunijas lāču eksperti pēc savas pieredzes to Latvijai prognozēja jau pirms gadiem pieciem...

28. komentārs: 27. lpp, teikumi ‘Par lāču biotopiem Latvijā uzskatāmi no pamatareāla aiz Latvijas robežas.’ vairāk iederas 1.3. nodaļā.

Atbilde: Teksts tiks pārstrukturēts atbilstoši ieteikumam.

29. komentārs: 28. lpp – papildināt ar aktuālāko informāciju - regula Nr. 2017/160

Atbilde: Ņemts vērā – labots

30. komentārs: 29. lpp, 3.1. nodaļā iesakāms konvenciju nosaukumus izcelt, jo tie nav teikumi.

Atbilde: Ņemts vērā

31. komentārs: 28. lpp, Ieteikums teikuma redakcijai: “... Eiropas Kopienas un izmantojami Eiropas Kopienas robežās jeb vietējā tirgū.”

Atbilde: Ņemts vērā

32. komentārs: 30 lpp, otrā atkāpē – var ielikt atsauci arī uz Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11.pantu, kas aizliedz īpaši aizsargājamo sugu apzinātu traucēšanu un nogalināšanu, kā arī no tiem iegūtu produktu tirdzniecību.

Atbilde: Tiks iekļauts. “Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. pants aizliedz īpaši aizsargājamo sugu apzinātu nogalināšanu (panta 1) daļa), traucēšanu, īpaši vairošanās un ziemas guļas laikā (panta 2) daļa), kā arī to un no tiem iegūtu produktu transportēšanu un tirdzniecību (panta 5) daļa).”

33. komentārs: 31. lpp labot teikumu – “Ministru kabineta 06.10.2009. noteikumi Nr. 1139 “Starptautiskās tirdzniecības apdraudēto savvaļas sugu īpatņu uzglabāšanas, reģistrācijas, turēšanas nebrīvē, marķēšanas, tirdzniecības un sertifikātu izsniegšanas kārtība” nosaka kārtību, kādā veidā veicama lāču reģistrēšana turēšanai nebrīvē”

Atbilde: [Ņemts vērā](#)

34. komentārs: 32 lpp, projektā pieminētais Teiču dabas rezervāta likuma 9.panta regulējums liecina par tehnisku vai juridisku problēmu šajā likumā – termins "medību iecirkņa plāns" nav saprotams.

Atbilde: [Likuma konkrētai redakcijai nav negatīvas ietekmes uz lāču aizsardzības stāvokli.](#)

35. komentārs: 33. lpp un 46. lpp ‘lūsis’ aizvietot ar ‘lācis’

Atbilde: [Ņemts vērā.](#)

36. komentārs: 34. lpp, “No citiem Latvijā izstrādātiem sugu aizsardzības plāniem lāču ziemošanas apstākļus var sekmēt medņa (Hofmanis un Strazds 2004) un melnā stārķa (Strazds 2005) sugu aizsardzības plāni,” – plāni paši par sevi nevar sekmēt.

Atbilde: [Piedāvājums tekstu precizēt “...sugu aizsardzības plānu ieviešanas pasākumi”, vai svītrot, ja šie plāni nav apstiprināti.](#)

37. komentārs: 40. lpp – pielikumu nummurēt

Atbilde: [Tekstā minēts tikai viens pielikums, līdz ar to nummērācija netika ieviesta](#)

38. komentārs: 41. lpp, “Uzturēt lietotājiem ērtu lāču nodarīto postījumu reģistrācijas un atbalsta sistēmu zaudējumus cietušajiem dravu īpašniekiem”

Atbilde: [Tā kā kompensācijas sistēma Latvijā ir izveidota, un uzsākta informācijas ieguve un analīze, normatīvos aktus piemērojot praksē, tad turpmāk nepieciešams sistēmu uzturēt, laika gaitā pilnveidot un padarīt ērtāku. Šobrīd saskatāmas 2 problēmas – ierobežotais kompensācijas lielums un nepieciešamā daudzo iestāžu iesaiste.](#)

39 komentārs: 43. lpp, “Sekot lāču izplatīšanās koridoru saglabāšanai uz Latvijas – Krievijas Federācijas un Latvijas – Baltkrievijas robežas, kur jau uzsākta žogu būve.”. Par šo kā problēmu iepriekš SAP nav nekas minēts

Atbilde: [Pievienots 4. nodaļas 1. rindkopas priekšpēdējais teikums: “Būtisks šķērslis lāču populācijas atjaunošanās un vitalitātes saglabāšanas procesā Baltijas valstīs būtu vienlaidus žogs gar Eiropas Savienības ārējo robežu.” Balstoties uz līdz šim publiskoto informāciju, šādam politiskās attīstības scenārijam SAPā ir pievērsta uzmanība, bet konkrētas rīcības plānot pagaidām nav aktuāli.](#)

40. komentārs: 43. lpp, par 6.4. apakšpunktu – transports un aizsargžogi. Ņemot vērā lāča ķermeņa masu, ceļu satiksmes negadījumi var izrādīties letāli kā cilvēkam tā lācim. Iespējams, ka žogs gar šosejām nav sliktākais risinājums abām pusēm.

Atbilde: Netiek apšaubīta žogu nepieciešamība, bet tie jāierīko kopā ar pārejām vismaz ik pēc 5 km.

41. komentārs: 46. lpp, 6.7.4. punkts – neminēt konkrēti vienu organizāciju

Atbilde: Ņemts vērā – aizvietots ar ‘kompetentajām tūrisma organizācijām’.

42. komentārs: 46. lpp, papildināt 6.7.5. punktu – papildināt ar “... un Eiropas Savienības fondu programmām”

Atbilde: Ņemts vērā – papildināts

43. komentārs: 47. lpp, tabula – 6.5.4. punkta un 48. lpp, 6.6.4. punkta izmaksu novērtējums nav skaidrs

Atbilde: Aktivitāte paredzēta kopā ar vilku un lūšu attiecīgo aizsardzības/apsaimniekošanas pasākumu. Tur izmaksas ir norādītas.

Izmaksas pievienotas arī lāču SAP.

Saņemtie priekšlikumi *Brūnā lāča sugas aizsardzības plāna (SAP) pasākumiem un aktivitātēm*

Priekšlikums	Iestrāde SAP pasākumos
<u>Populācijas stāvoklis un izpēte</u>	
Monitoringa paplašināšana ārpus ĪADT.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu
D-Igaunijas – Z-Latvijas lāču ekspertu starpvalstu “paneļa” izveide (mērķis: koordinēt sugas aizsardzību pārrobežu kontekstā).	Priekšlikums saistīts ar SAP iekļauto aktivitāti par starptautiskas darba grupas izveidi par lāču aizsardzību un apsaimniekošanu Baltijas populācijas līmenī
Pētījums par lāču migrāciju un dzīvesvidi saistībā ar dažādiem vides faktoriem.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu
Ģenētikas pētījumi.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu
Telemetrija sadarbībā ar kaimiņzemes ekspertiem	Netiks iekļauts šajā SAP atjaunošanas posmā
Sugas apsaimniekošana	
Paredzēt plānā iespēju nepieciešamības gadījumā veikt problēmdzīvnieku likvidāciju. Ātri un efektīvi.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānoto pasākumu.
Izglītojošais darbs	
Viena no svarīgākajām mērķauditorijām ir vidējās paaudzes cilvēki ārpus lielām pilsētām, kas regulāri dodas sēņot un ogot. Ir ļoti liela interese par to, kā rīkoties, ja satiek lāci, kā uzvesties, kur ziņot.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānotos pasākumus.
2. aktivitāte* (<i>citū valstu pieredzes popularizēšana par lāču postījumiem</i>) un 6. (<i>pētījumu popularizēšana/sabiedrības izglītošana</i>) aktivitāte*, kā arī 3. aktivitāte* (<i>pasākumi skolu jaunatnes izglītošanai</i>) un 6. aktivitāte* varētu būt kā viens pasākums.	Priekšlikums atbalsta atjaunotā SAP plānotos pasākumus

* Brūnā lāča (*Ursus arctos*) aizsardzības plāns (2009)